

Pàbhēnbhàbhèn

Dhĩnbhlǎon : 55 Kwě 2019

Sĩ bhà sáadhé bhuĩn *Gwě̀tá* wò

WÓN TÒN BHÀN GÚ SÁADHÉ

Dànwòp̄bhèn-dhũn, tiàadhē p̄p̄p̄,
kwě́bhèn-dhũn, kwā bhà yóo bhā.

pàbhēnbhàbhèn ʔ kà kwā bhà wón dhũn bhàn gú sáadhé ká bhā, yà kà tũaabhō gbé. Ǽ gẽn bhuĩn dhè kwā bhà wón dhũn bhàn gú sáadhé bhā, Ǽ zũn kp̄n̄n̄ k̄ b̄l̄esũ dhèn kwā bhà dānwò bēnzāk̄ d̄e ʔ dhũn yāa' gú.

Dhè k̄ ʔ Àtānnā wò yā p̄ kà' dh̄,
Yēe tó t̄n̄ dh̄, ʔ gb̄o b̄o t̄n̄ dh̄ dh̄.
K̄e ȳ z̄l̄ gbàn gú, ȳ tó kwā yāan dhè
Kwā d̄l̄ Zlàn k̄w̄n̄ gbàn ȳ s̄l̄.

Journal mensuel en langue
Dan (Yacouba) pàbhēnbhàbhèn
=le réveilleur

PÀBHĒNBHÀBHĒN WÒPŌBHĒN-DHŨN,

Tiāandh̄ p̄p̄p̄, kwě́bhèdhũn, bhēn dhũn ʔ dānwò dh̄
dh̄ kwā k̄l̄, yī' p̄ k̄ dhè dhè, kwā dhē ʔ' bhēn dh̄
yā, yà dh̄o ʔ t̄ēpādh̄ḡ kwā d̄l̄bhèn piō dh̄n̄ḡ. Kwā
dhē ʔ yā, wāaa Māgēdh̄t̄ Bōdh̄i dhũn wò k̄l̄ kó d̄
kp̄ákp̄adh̄. Dhè k̄ ʔ Àtānnā wò yā p̄ kà' dh̄, Yēe tó
t̄n̄ dh̄, ʔ gb̄o b̄o t̄n̄ dh̄ dh̄. K̄e ȳ z̄l̄ gbàn gú, ȳ tó
kwā vāan dhè Kwā d̄l̄ Zlàn k̄w̄n̄ gbàn v̄ s̄l̄.

Gwũdāgb̄-dh̄n

Bhēn d̄wò dh̄n s̄l̄,
Bhēn d̄wò dh̄n bh̄on,
Bhēn d̄wò dh̄n dh̄i bhēn ká,
Bhēn d̄wò dh̄n bhl̄l̄ dh̄ dh̄,
Kwā bhāa dh̄n DĀNWÒ ká,
Kwā bhl̄l̄ yā bhā.

Dànwòp̄bhèn-dhũn,
Kwā bhà sáadhé d̄e wó' dh̄ Gwũdāgb̄-dh̄n
sáadhé k̄l̄ bhā, bhéndh̄ ȳ ʔ bhā dh̄o.

dhěēbhāṅ-dhũn, tĩaadhē pěpě ʔ dānwò dhò kā
Kl, dhuú yà p̃ kwā tǎ.

Sú dō ʔ kwá gó siǎ ' guí yā, kwā dhē ʔ dānwǎ
bēnzǎ-suú zū yǎ bhō à kwě ʔ wó' dhē Māgēdhítǎ
Bōlí bhā, yà dhó ʔ tēpā Átāndhán pió dhāṅ-guú.
Wón gběē kǎ dhǎ bhā, yǎ kl dhǎ sú dō ʔ gō dhāṅ
bhā yā' ká.

Māgēdhítǎ Bōlí bhā, yǎ kl kl dānwop̃bhēn-
dhũn kwā p̃ kwē kaṅyisiǎ síbhǎn ká.
Māgēdhítǎ Bōlí ʔ kl kwā dhē kp̃ ká bha, yúa
bhā' kl suú guí yí kl gwǎ. ɛɛ, wǎ p̃ kwā wò guí
dhē wón dhé sǎ yáa mē dhē kǎ yà kl mē dhǎdhē
wón ká, yǎ dhǎn kwá dō' ká yā. À kl dhó suú guí,
Vādhāṅtēēn Vīlídhy yǎ kl dānwop̃bhēn-dhũn
kwā zōgbǎn à p̃ suú ká dhē kwá kwā yǎnyí gǎ, à
gēn bhũn dhē yǎ ʔ gbǎn kwā wò bēnzǎsuú bhā
bhā, à guí wón dhò dhó dhió kp̃ewo, yáa yōo
gbáandhǎn.

Kwā dhē Māgēdhítǎ bhā, à dhěēbhāṅ-dhũn, à
dōbhēn-dhũn, à yǎkǎyóo-dhũn wò kl à dōzǎn kl
sú dō ʔ gó siǎ dhāṅ-bhā yā' guí à kp̃ guí p̃ wó'
p̃fín yǎ kl dhǎbhǎn sē guí bhā' guí.

À kl dhó suú bhā' guí, kwā' wón zǎ dō dhē p̃ p̃p̃
kǎ tēpǎ zǎ ká kp̃ótǎa, kǎ dhǎtótó-p̃ muú.
Māgēdhítǎ Bōdhí yà yǎ ʔ Átādhán yà dō à kō ká
kp̃ótǎa yǎ à kl kō ʔ bhòndh bhā à ká. Pá ʔ' dhē
dhǎ' bhā dhē kwá' kl, yǎ bhũn dhē kwā tòdhósuú
kwá kwā dē dhũn kwā wò bhā' dhò dhǎ suú bhā.

Dānwop̃ bhēn dhũn, dhěēbhāṅ-dhũn, tĩaadhē
pěpě ʔ dānwò dhò kā. Kl, dhuú yà p̃ kwā tǎ.

Sú dō ʔ kwá gó siǎ ' guí yā, kwā dhē ʔ dānwǎ
bēnzǎ-suú zū yǎ bhō à kwě ʔ wó' dhē Māgēdhítǎ
Bōlí bhā, yà dhó ʔ tēpā Átāndhán pió dhāṅ-guú.
Wón gběē kǎ dhǎ bhā, yǎ kl dhǎ sú dō ʔ gō dhāṅ
bhā yā' ká.

Māgēdhítǎ Bōlí bhā, yǎ kl kl dānwop̃bhēn-
dhũn kwā p̃ kwē kaṅyisiǎ síbhǎn ká.
Māgēdhítǎ Bōlí ʔ kl kwā dhē kp̃ ká bha, yúa
bhā' kl suú guí yí kl gwǎ. ɛɛ, wǎ p̃ kwā wò guí
dhē wón dhé sǎ yáa mē dhē kǎ yà kl mē dhǎdhē
wón ká, yǎ dhǎn kwá dō' ká yā. À kl dhó suú guí,
Vādhāṅtēēn Vīlídhy yǎ kl dānwop̃bhēn-dhũn
kwā zōgbǎn à p̃ suú ká dhē kwá kwā yǎnyí gǎ, à
gēn bhũn dhē yǎ ʔ gbǎn kwā wò bēnzǎsuú bhā
bhā, à guí wón dhò dhó dhió kp̃ewo, yáa yōo
gbáandhǎn.

Kwā dhē Māgēdhítǎ bhā, à dhěēbhāṅ-dhũn, à
dōbhēn-dhũn, à yǎkǎyóo-dhũn wò kl à dōzǎn kl
sú dō ʔ gó siǎ dhāṅ-bhā yā' guí à kp̃ guí p̃ wó'
p̃fín yǎ kl dhǎbhǎn sē guí bhā' guí.

À kl dhó suú bhā' guí, kwā' wón zǎ dō dhē p̃ p̃p̃
kǎ tēpǎ zǎ ká kp̃ótǎa, kǎ dhǎtótó-p̃ muú.
Māgēdhítǎ Bōdhí yà yǎ ʔ Átādhán yà dō à kō ká
kp̃ótǎa yǎ à kl kō ʔ bhòndh bhā à ká. Pá ʔ' dhē
dhǎ' bhā dhē kwá' kl, yǎ bhũn dhē kwā tòdhósuú
kwá kwā dē dhũn kwā wò bhā' dhò dhǎ suú bhā.

Kwā bhā dānwop̃ sēguíwón

kwěēbhēn-dhũn, kwā bhā yóo bhā.

Wón ʔ' dhǎ bhēn dhē, à kǎdhē yáa dhó
bhēn gō yá'

Kā duẽ dhé ká' bhā yò kā zò kún

À tẽy yá gwɔlɔl dɛdɛw□ í bhāandhán-dhũn ò□, kɔ́ siá' pɔ́ dhũn ò□, y'bhāapɔ́-dhũn wó gũn wón gbàn kɔ́ siá kó piɔ́ sɔ́l-ká.

Pɔ́ nũ bhā' dhũn bhā kɔ́ sũ gú, wò w□ kó dhũn d□ dō í bhēn bhāa gũn z□n siá w□ kó gẽn tã. À kɔ́ dhé sũ bhā' gú bhē bhá k' zũɔ́dhiɔ́tɛe yāa bhá yɔ́ kɔ́ bhā k' y' kɔ́ wònbhēnkón-wón ká yāa gũn. Dhé í kɔ́ dhé bhēn dhé y' d□ dō àa, wón gbàn gũn kɔ́ siá yēe ká, í' dhũn kpó-dhũn kɔ́ kó piɔ́ wɔ́ewlɛe ká. Bhēn dhé yá gó dhiɔ́'-dhé gú, 'ĩn bhĩpɔ́ bhō'-dhé gú, y' yá wón pɛpɛ í kpàn bhā bhũn à gẽn dō bhēn kpɛe dhũn dhé.

Yí dō ká y' pō□ yá pɔ́ gōɔdɔ́ dhé : Gōɔdɔ́ n̄ bhábhēn sɔ́, í bhāa y' sɔ́ í gbēn dhé dhé, tó bhá dō dhāɔ́-bhā í kpàn kpóɔtāa-pɔ́ sɛɔ́bɔ́ sũ□ gbàn bhā. í dhé a' dhé í gó k' n̄ sũ í dhó n̄ ká í dhó dhé dhũn gú dhāɔ́-tã k' n̄ yán y' wón sɔ́ y' pɔ́. Y' gōɔdɔ́ yá pɔ́ pō□ dhé: Áa n̄ bhábhēn, kwá tó kwá kó dhé sɔ́ wá. Tɔ́ɔ́tãdhé í bhā, bhēn dhé gbé y' dhé dɛwɔ́ kɛe wón gbé bhũn pɔ́ wá. Áa, y' pō□ y' dhɔ́n' gú dhé, y' gōɔdɔ́ y' wé bhā.

Dhé' dhũn dhó tẽy y' ló□, y' gōɔdɔ́ yá pɔ́ pō□ dhé: Bhé bhĩɔ́gá yá' dā í dh□ k' í sɔ́n zũn' tã klũũdhé, k' á' zó dā n̄ sò□ gú k' dũn à bhā. Y' pō yá pɔ́ y' zɔ́ yáa wón bhá ká. Dhé wò□ zĩ y' pō□ y' bhĩɔ́gá bhā' dā í dh□ y' sɔ́n zũn' tã é kpɛn̄kpɛn̄dhé. Y' gōɔdɔ́ y' dō pō□ ká dhāɔ́-tã. Wò glú p' dhũn tã gbé y' wó wò tɔ́ɔ́tãdhé sɔ́l dō gú. Pō□ zũɔ́ n̄ dā kó yāagúyāa bha, à zò yá bhō dhé bhĩɔ́gá dhɔ́n' dh' dhé. Dhĩaɔ́ yá pā' gú, y' pɔ́: yāa, ká dhé gá èe. À dh□ p' sũ dhɔ́n gbé' k' bhĩɔ́gá yá gó' dh□ à plɔ́n yá yō' búttā bɔ́tãdhé bhá gú.

Kwẽbhēn-dhũn, bhēn gbàn kwá bhĩpɔ́ yāa dō, kwá kwĩ yán yāa dō, kwá gògú sɛ yāa dō, kɛe yɔ́zè gbàn gú, bhé dhé í dhé, í gódhé, í bhĩpɔ́, í kwĩ yán, í kádhé y' í zò kún.

Í d□ yá í zò kún, wón gbàn kɔ́ í gú sɔ́.

Yóon zòndhĩbhēn-dhũn

N̄ dháɔ́ bhō-sũ y' à dh□ dhé gblũdɔ́gbɔ́-dhɔ́n bhā y' gò sũsɔ́nɔ́gá dhé wó' dhé ɔ́sĩtɛdhóid' gú. À ɔ́sĩtɛdhóid' k' dhé bhā ɔ́sĩtɛdhódhɔ́nbhũn Tí□ k' bhĩn dhɔ́n' í kpàn à bhā dōsɛɔ́sɛɔ́ kwẽ 1909 ká. Tí□ k' bhĩn bhā y' sɔ́

kɔ́ à zòon í à gú-pũ ɔ́sĩtɛdhódhɔ́nbhũn-dhũn dhé sɛ gbàn bhòkwɔ́l kpĩ dō tã. Tí□ k' bhēn-dhũn bhā bāa kò bhā, bhēn bhá yí kɔ́ dháɔ́ bhō à dh□. Bhēn gblĩgbĩ-dhũn wò dhé dhāan. Y' á bhān pɔ́lɛɛ sɔ́l dhɔ́n bhā' zòon bhēn gblĩgbĩ-dhũn dhé, y' á à-dhũn dhé kɔ́, dh' n̄ bhān pɔ́lɛɛ bhā yá sũ dā à-dhũn gú. Y' wó' yò bō n̄ gò : « Fáan zɔ́ y' sũ dā bhēn gú bhũn dhé ? »

Bhān pɔ́lɛɛ bhā yāa bhō fáan bhā. Bhá à gá, gblũn yá bĩ bhĩn, y' bhũn. Y' á gblũn gblĩdhé bléen kɔ́, kɔ́ dhé k' bhēn gblĩgbĩ-dhũn wá' gú-bhān. Wá' p' tĩ gbàn gú k' wá kló p' dhũn dhé. Bhān pɔ́lɛɛ gòe 2-dhāan gũn dhĩn :

Bhēn gblĩgbĩ-dhũn wá' kɔ́ dhĩ□ ká wó' dō n̄ tã, á gblũn b' n̄ wón bhā' dh□-gbáadhũn, k' á n̄ tĩ kɔ́ kpóɔtāapɔ́-dhũn ò□, wón zĩ-dhũn ò□, kwẽdhé kɔ́-sũ wāa wòkpɔ́-dhũn wòkódhé kò. À y' dhɔ́n' gú, k' n̄ kwẽ yá kɔ́ sɛɛdō, yāa n̄ kò bhō bhān yá sɔ́ í pɔ́-dhũn bĩn kɔ́-sũ ká bhā' gú. N̄ gú yá gũn yá gá bhān pɔ́lɛɛ 1 wāa bhān pɔ́lɛɛ 2-dhāan í n̄ kò y' fɔ́l bhā bhā' wón gú. Bhēn gblĩgbĩ-dhũn wāa wón gú-bhān tɔ́ɔ́tãdhé wò dē ká, y' sɔ́l-bhō-sũ ká dhɔ́n-dhũn gò, à dhé yá bhā k' wò wón gbàn kló p' à-dhũn dhé tĩ gbàn tĩ gbàn gú.

Bènzɔ́kápɔ́-dhũn wó yá, káa dhũn gá sɔ́ k' ká' dhũn wòpɔ́.

a, æ, ʌ, e, ɛ, i, □, ɔ, ʁ, œ, □, u

b, d, f, g, k, l, p, s, t, v, w, y, z

bh, dh, gb, gw, kp, kw

a, æ, ʌ, b, d, e, ɛ, f, i, g, h, k, l, n, ɲ, □, ɔ, ʁ, œ, p, s, t, □,

u, v, w, y, z

à		à		àa		ii		ii	
l	<i>foulard</i>	d	<i>bell e-mère</i>	sà	<i>flèche</i>	gi	<i>bles ser</i>	zi	<i>trembl er</i>
à		à		a	e	i		i	
ü		ĩ		ũ		aa		ũ	
			□					□	
d	<i>bœu f</i>	b	<i>pou dre</i>	k	<i>poitr ine</i>	k	<i>rose au</i>	b	<i>harma ttan</i>
ü		ĩ		ũ		aa		ũ	
			□					□	

dà	<i>belle-mère</i>					dũ	<i>bœuf</i>		
là	<i>foulard</i>					bũ	<i>nombril</i>		
fii	<i>odeur</i>					fũ□	<i>éponge</i>		
gii	<i>bless er</i>					kāa	<i>roseau</i>		
zii	<i>trembler</i>					kũ□	<i>poitrine</i>		
sũ	<i>lune</i>	gú	<i>ventre</i>	gā	os	dà	<i>belle-mère</i>	dũ	<i>bœuf</i>
yā									

Kwɛzlaan y' dhe dhy ɔ bhā dhe y' tó kā yāan kɛ kā zò y' bɔ ɔ ká tɔŋ bhá guí.

Zɛ' Ēmanúedhɛ dhò, Vadhāntɛn Vĩdĩn dhɛ, Gĩ Ēnɛsĩtò dhɛ, wò ká dānwò klāŋ gòme gblĩgblĩ ká.

Mé wò bhā, Vadhāntɛn ɛ gĩkw' pũsɛ guí bhā dhɛn' dhũn gòmɛ ká. ĩ dhũn bhā yā ká sũ guí, zũ wáadhān sũ y' ká ɔ dhũn gò dèdewò. Ā gɛn mũ dhɛ wò yā kó wògúbhānsũ guí. Kāa dèdè kāa wónɔ dhɛ wón pɛpɛ ɛ bhɛn yā ká zũ ká dĩ sũ guí, kó dhũn wògúbhān sũ guí, zò y' kó dhɛ sũ guí, ɔ gbān y' dhĩ dhān' wò kā gò. Kwā bhɛn dhũn wĩ pɛ dhɛ yākāyākā dhān kó gbā sũ ɛɛ?

Ā ká dhɛ sũ bhā' guí, yĩ dō ká y' Vadhāntɛn ɛ' yā sũ ɛ kw'pũsɛ wó' flāŋsũ ká bhā' guí bhā, y' sáadhɛ bɔ Zɛ' Ēmanúedhɛ dhɛ y' pɛ: Zɛ, dhɛ ɛ ká dhɛ n dhũn mǎadhɛ tɛŋ yāa gblɛn zú kɛ kwá dhó kwāa yā ká dhĩ bha, bhɛ kwā tǎyɔ dhɛ wó' Súadhió ká ɛ Bũakɛ pɛ dō bhá guí bhā' dhɛ kúu' pɛ' dhɛ y' dhũn bhāandhɛ kɛ wāa bhān

klāŋdh'ɛdhān dĩ wó' dhɛ ālɛsĩ ɛ yɛŋ yĩ dhũn siā yĩ kwāā bhā, wò yā ká dhũn wò kó tǎ. Ā Súadhió bhā tɛdhɛfɔnɛ dh'ĩnbhlɔn dhɛn, kɛɛ yĩ dhò kpān yĩ kwāā' Zlānwòplɛɛ. Y' Zɛ' Ēmanúedhɛ dhɛ dh'ĩnmlɔ dèdè bhā' sũ y' gɔn' bhā' dhɛ, y' wɛ, y' Zɛ y' Vadhāntɛn bhā nǎo' bhā' dɔ ɔ gò, ɛ yākā kó ɛ wò' ká ɔ ká, ɔ gbān dhĩ ló bhā. Āá, y' wón bhā ɛ dhĩ gɔo' bhā' dhɛ y' pɛ ɛ dhũn siā zlānwòplɛɛ. Dhɛ gɔn' bha ɛ dhũn ɛ ló zlānwòplɛɛ dhɛ kó dèdè ɛ Vadhāntɛn zòpɛ ɔ dhɛ, y' kwɛɛ tǎ mǎ Vadhāntɛn ɛ' ká nĩ: kó kó kó, y' Vadhāntɛn bɔ kóodhɛ y' wɛ. Y' gɔn' bhā ɛ bɔ kpɛndhɛ ɛ' pɛ: Vadhāntɛn bhān dhũn. Y' Vadhāntɛn nĩ y' dǎ y' kwɛɛ pò vaandhɛ kɛ y' dhɛŋ yɛabhò. Dhɛ kɛ kwɛɛ pò, y' ló dhɛŋ bhā, ɛ dhɛgǎ, mé dɔ bhā Súadhió yāa mũ wǎ. tɛdhɛfɔnɛ dh'ĩnbhlɔn ɛ Vadhāntɛn ká' dhũn Zɛ dhɛ bhā, yāá Sílɛ gòbhɛn kpĩ dō bhá wó' dhɛ Túadhĩ

bhā' bhā mũ. Wón bhā' klĩklĩdhɛ yā Vadhāntɛn kón. Y' wò Súadhió dhɛ y' Túadhĩ dhũn ɛɛ? Túadhĩ dè pɛ ɔ gǎ kó ɛ Vadhāntɛn dhɛ' ká siā bhā' wón yāa' kón, kɛɛ dhɛ ɛ ká dhɛ wò wò kó dǎ āa, ɔ tũnn wǎ ló wò kwāā'.

Kpān ɛ Vadhāntɛn yā wò Túadhĩ tó bhā yā gǎ Súadhi ká y' bhā dh'ĩnbhlɔn dhũn Zɛ' Ēmanúedhɛ dhɛ. Y' zā gbān guí Súadhió wāa Túadhĩ wāa dō. Kɛɛ wǎ' pɛ dānwò guí dhɛ pɛ yāa sɛ gɔŋdhɛ. Mɛ plɛ bhā ɔ dhũn bhā kpān kwāānsũ ká wón sǎ gbɛ dèdè ká. Dhɛ ɛ ká dhɛ Súadhió yĩ dhũn āa, y' lɛsĩ y' zũn yā ká-sũ bhā kwā dhɛɛbhāŋ dāndhānbhɛn-dhũn ká. lɛsĩ wāa dāndhānbhɛn-dhũn kó dǎ kó kwɛɛ' gɛn dhān bhā.

Kwɛzlaan ɛ yā, ɔ bhā yā ká ɛ ká dō wɛ ɛɛ? Dhĩn yā ká dhɛ, ɔ bhɛn zā kɛ ú' bɔ yĩ dhɛ.

Klāŋkò dō ɛ bhāandhɛ yāanbhā

Y' dhɛ bhɛn pɛpɛ ɛ' sɛ dhɛ ká dhɛ wǎlgǎ gblóo pĩɛ, kɛ ká dhũn dhān-dhũn wó kwɛndhɛ wó ɔ Mĩnĩsĩpádhɛ dhɛ ká bhā' dhũn dhɛ. Kkāa dèdè ká dhɛ gǎ, klāŋkò sũu kɛ yā, dhā kpĩi' yā bān yĩ kɛ' ká, dhān dhũn wò yā dhā yĩ bhāa dhɛndhɛn-guĩ. Ā ká dhɛ sũ bhā' guí, dhɛndhɛn yūa-dhũn, gòpóo yūa-dhũn, ɔ dhɛ dhũn gblóodhɛ pìoo o, ɔ yōŋgɛɛ ɛ bhā dhān yāa dhān gbɛ dhɛ dhũn bhā klāŋ dhó dhĩo. Dhɛ ɛ dhó. ká tǎ dhān dhũn wó Mĩnĩsĩpádhɛdhũn

Ká ká bɔ sáadhɛ yā' wò pɛ sũ ká, wón bhā yā ká ká gò kɛ ká' pɛ yĩ dhɛ, ká sáadhɛ ká ká ká' bɔ yĩ dhɛ. Y' drɛsũ dhɛn :

www.pamebhame.info

Ká dhò kpān ɔ dhóo bhā bhā bhɛn ɛ' dhũn pĩo bhāandhɛ, ɔ dhũn dhɛtǎ dh'ĩnbhlɔn dhɛn **Zɛ' Ēmanúedhɛ 07-17-19-38, -KPAAN Zozefinɛ 08-89-17-18 wāa' GÁMA Uɛɛ 09-78-19-98.**

Ká bhòo bhā pɛ ká Mail bɔ vĩ dhɛ : **zeh emmanuel@yahoo.com**